

4. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього: [монографія] [Хвесик М.А., Бистряков І.К., Левковська Л.В., Пилипів В.В.]; за ред. акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. 465 с.

5. Хумарова Н. І. Екологоорієнтоване стратегічне планування розвитку територій. Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. 408 с.

УДК 338.431

ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Пряслова Н.М., здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Вступ. Запровадження євроінтеграційних положень політики та практики ведення сільського господарства в Україні дозволяє закласти потужний фундамент для екологічного й сталого розвитку аграрного виробництва на європейських засадах, зменшити деградацію земельних ресурсів, покращити середовище проживання сільського населення, полегшити вихід вітчизняних сільськогосподарських товарів на європейські ринки. Питання правильного та раціонального використання земельних ресурсів набуває першочергового значення. Українські землі родючі але обмежені у просторі.

Мета. При розробці та прийнятті ефективних управлінських рішень стосовно покращення землекористування слід враховувати сутність ефективного використання земель, тобто досягнення максимального економічного результату від використання сільськогосподарських земель.

Результати досліджень. Україна прагне відносин з європейськими та світовими виробниками продукції аграрного профілю [1]. Тому оцінювати вплив на довкілля, навіть на рівні проєкту для інвестування треба вже сьогодні. Вимоги світових лідерів сільськогосподарської продукції до бізнесу більш жорсткі ніж в Україні. Адже це регуляторні ризики, безпосередній ризик впливу на довкілля, що згодом може генерувати ризики соціальні, адже впливає на середовище проживання людей.

У запроваджених раніше земельних реформ в Україні були ефективні та корисні рішення та проєкти які вдосконалили систему землекористування у сільському господарстві [2]. Науковцям та фахівцям-аграріям вдалося визначити поняття раціонального та ефективного землекористування, його місця і ролі в системі природокористування та життєзабезпечення населення України.

Нажаль у земельних реформах були допущених помилки та упущення. Тому при вирішенні цих питань потрібно уточнювати правові основи

землекористування, землевпорядного забезпечення та організації управління земельними ресурсами сільського господарства. Особлива увага, при таких обставинах, повинна приділятися обґрунтуванню пропозицій щодо вдосконаленню умов і механізмів ефективного землекористування. А вивчення проблем сформованої системи землекористування та напрямки його регулювання повинні бути гострою необхідністю.

Актуальність питання зумовлена зростаючою потребою у збереженні ґрунтового середовища. Україна має унікальний земельно-ресурсний потенціал, що дозволяє їй займати особливе місце серед інших європейських країн. Але Земля завжди була, є і буде обмеженим ресурсом. Дбаючи про українську землю, забезпечуючи ефективність її використання, ми дбаємо про успішне майбутнє нашої держави.

Коли йдеться розмова про земельно-ресурсний потенціал та раціональність використання землі слід враховувати екологічну складову землекористування, яка виражена вимогою збереження вихідних властивостей сільськогосподарських угідь [3].

Інтенсивні технології вирощування сільськогосподарських культур збільшують можливості забруднення ґрунтів залишками добрив, отрутохімікатами, гербіцидами та іншими токсикантами. В результаті щорічного використання засобів захисту рослин відбувається накопичення токсичних речовин у ґрунті, у поверхневих і підґрунтових водах. Це впливають на якість отриманої продукції та якості ґрунту загалом.

Використання землі підпорядковується правилам та законам, що регулюють організацію та економіку галузі сукупністю організаційних, економічних, технічних та правових механізмів, стимулюючи її природоохоронне використання. Це є основа змісту земельних відносин, які направляють дію людей, що працюють на землі, у потрібних для суспільних відносин напрямках, способах і методах, формах використання земельних ресурсів країни. Тому виникає необхідність вирішення аспектів вивчення багатofункціональності земельних ресурсів та визначення, як місця розселення людей, так і джерел для засобів їх життєзабезпечення.

Важливими є організаційно-адміністративні заходи: порядок реєстрації та перереєстрації земельної власності та угод із землею, встановлення меж розміру земельної ділянки, зонування територій, обмеження технологій, видів і форм використання землі тощо.

Умови використання землі формуються і здійснюються за допомогою економічних заходів, що передбачає вибір системи ведення господарства, використання вартісних вимірників для орієнтації землекористувачів, це забезпечує якісне збереження властивості землі. Збереження необхідної властивості землі без взаємоузгоджених в деталях механізмів регулювання дій із землею неможливо [4]. Для цього повинно бути розроблена система кількісних та якісних показників, динаміка яких можна вважати вираженням оцінки раціонального їх використання. Тільки за цих умов можна досягти ефективності виробництва, що трактується як ефективність використання землі.

Подвійність положення землі у сільському господарстві (використання як природного компоненту, основний засіб виробництва) формує ефективність системи земельних відносин. Перед практиками-аграріями, вченими та технологами постійно виникають суперечливі завдання, такі як збереження природного ресурсу та його інтенсивне використання; завдання розробки норм використання землі, які б не суперечили один одному (природні вимоги і вимоги товарного виробництва), а узгоджено вирішували б обидва завдання.

Але в системі земельних відносин є протиріччя, які, постійно накопичуючись створюють проблеми. Це масове порушення вимог раціонального та ефективного використання угідь, скорочення або припинення робіт з комплексної агрохімічної меліорації земель, заходів щодо запобігання ерозії ґрунтів, інші роботи, спрямовані на підвищення родючості ґрунтів.

Революційні зміни у житті суспільства в епоху інтенсивних технологій ведення прогресивного сільського господарства мають суперечливий характер щодо взаємодії природи і суспільства, посилення антропогенного впливу на природу. Причини невідповідностей у цьому питанні, незадовільне виконання фінансових зобов'язань за програмами підвищення родючості земель. Причини незадовільного виконання фінансових зобов'язань – не визначеність у земельних прав користувачів на певну земельну площу. Тому у системі земельних відносин важливе значення має чітке визначення земельних прав на розташування землі в певному місті та в певних межах, упорядкування землеустрою та територіальне планування, що підсилює інтерес землекористувачів до дбайливого та господарського ставлення до певної площі на яку вони мають права.

Неналежним чином, нажаль, використовуються частка земель сільськогосподарського призначення, це:

- на ріллі не вирощують сільськогосподарські культури, обробка чистих і сидеральних парів не ведеться більше двох років поспіль;
- ділянка природних кормових угідь заросла деревно-чагарниковою рослинністю на площі більше 20 % його загального розміру;
- багаторічні трави містяться на одній ділянці більше трьох років поспіль;
- на пасовищах худоба не пасуть більше двох років поспіль;
- на сінокосах не ведуть косовицю трав більше двох років поспіль, тощо.

Підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення можна досягти на основі раціональної системи землеробства.

Висновки. Актуальною проблемою державного значення являється постійне збільшення продуктивної сили української землі. Від успішного вирішення цього завдання залежать темпи розвитку галузей народного господарства, рівень добробуту населення, економіка країни в цілому. Необхідна чітка державна політика щодо земель сільськогосподарського призначення, основні напрями та механізми удосконалення регулювання земельних відносин у сільському господарстві.

Література

1. Курепін В. М., Іваненко В. С. Механізм управління екологічною безпекою об'єктами господарювання на засадах маркетингу // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти: матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 20-21 листопада 2019 р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 169–172. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6411>.
2. Курепін В. М. Правове регулювання органічного сільсько-господарського виробництва в Україні // Сучасний стан науки в сільському господарстві та природокористуванні: теорія і практика : матеріали II міжнар. наук. інтернет-конф. м. Тернопіль, 20 листопада 2020 р. Тернопіль : Західноукраїнський національний університет, 2020. С. 98-101. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8209>.
3. Курепін В. М., Горбунова К. М., Веліховська А. Б. Пріоритети еколого орієнтованого економічного розвитку аграрного сектору. Modern Economics. 2020. № 23(2020). С. 80-88. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-13).
4. Іваненко В.С. Інструментальні методи конкурентного аналізу підприємств аграрного профілю // Проблеми та перспективи розвитку економіки України: погляд молоді : матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Черкаси, 20 квітня 2022 р. Черкаси : ЧДБК, 2022. С. 167-170. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11430>.

УДК 332.334 : 631.4

СТРУКТУРА ЗЕМЕЛЬ С. ПІДПОЛОЗЗЯ ЖДЕНІЇВСЬКОЇ ОТГ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Романко В.О., к.с-г.н., Демян Н.В.

Ужгородський національний університет
e-mail: volodymyr.romanko@uzhnu.edu.ua
м. Ужгород

Актуальність. Неоцінене значення земельних ресурсів у всіх сферах життя людини обумовлюють необхідність детального їхнього вивчення та пропагування ідеї всебічної охорони продуктивних угідь – як запоруки продовольчої, економічної та екологічної безпеки [3]. Не виключенням є і вивчення обраного нами регіону дослідження.

Мета проведеної роботи полягає в оновленні даних щодо сучасного стану земельних ресурсів с. Підполоззя Жденіївської ОТГ.

Результати досліджень. Територія села с. Підполоззя Жденіївської ОТГ знаходиться в межах Воловецько-Рахівського природно-сільськогосподарського району (ПСГР-04), який загалом знаходиться в північно-східній частині Закарпаття.